

A DÁN BÉKEFENNTARTÓ ERŐK LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSÁNAK TAPASZTALATAI

L.B. Christensen¹

Dánia 1948 óta járul hozzá az ENSZ katonai békefenntartó műveleteihez tiszti megfigyelők és csapatok kiküldésével.

Csapatokat a következő helyekre vezényeltünk. (1.sz. melléklet.)

- a Gaza övezetbe, ahol egy zászlóaljat alkalmaztunk,
- a volt Belga-Kongóba, ahol egy katonai rendőrszázaddal kezdtünk és egy szállítózászlóaljjal fejeztük be,
- Ciprusra egy zászlóaljat küldtünk, amelyet 1992. decemberében vontunk vissza,
- Namíbiába, ahol egy törzs-század tevékenykedett,
- Irakba egy 75 fős "ENSZ őrszemélyzet" a kurdokat védelmezte,
- és végül a volt Jugoszlávia területére, ahol jelenleg mintegy 1400 fő állomásozik.

A doktrína

Az elmúlt évek során egyre növekvő mértékű ENSZ aktivitást figyelhettünk meg a konfliktusok megoldásában, világméretekben.

Ezt a fejleményt Dánia üdvözölte és támogatta. Kezdetben - különlegességgként - csak néhány személy vett részt az ENSZ békefenntartó műveleteiben, mára ez vált a dán védelmi erők egyik fő feladatává, különösen a szárazföldi csapatok számára és csak a második helyen van a Dán Királyság függetlenségének és integritásának védelmezése. Ennek következtében a békefenntartás napjainkban valamennyi dán katonát érin-

---

1 L.B. Christensen alezredes, a dán vezérkar logisztikai tervezési alosztályvezetője
(Fordította: Magyar László nyá.alezredes)

ti, és éppen a közelmúltban határoztuk el egy páncélozott gyalogos dandár felállítását, amelyből személyi állomány és alegységek is kivonhatók különféle ENSZ feladatok végrehajtására.

Mindezt azért hangsúlyozom, mert úgy véljük, hogy Dániának - az elmúlt idők tapasztalataira alapozva - van néhány megosztható hasznos gondolata arra vonatkozóan, hogy miként lehet kifejleszteni az elkövetkező ENSZ feladatokhoz szükséges megfelelő képességeket.

Dán közreműködés a UNPROFOR feladatban

Mielőtt rátérnék logisztikai tapasztalataink ismertetésére, röviden bemutatom a feladatok körzetében működő dán erőket.

Dánia részt vállal a történelem első megelőző ENSZ műveletében Macedóniában, a volt Jugoszláv Köztársaságban, a UNPROFOR III. műveletben. Ez az akció egy koalíciós északi zászlóalj és egy század USA alegységet foglalt magába, és egy dán dandártábornok volt a parancsnoka egészen az utóbbi időkig. Jelenleg csak dán törzstisztek teljesítenek szolgálatot.

Egy zászlóalj telepítettünk a Horvátországban lévő N szektorba (UNPROFOR I) és egy törzs-századot Szarajevo körzetébe az ENSZ főhadiszállás kiépítésére (UNPROFOR II.). A dán alegységek elsőként foglalták el működési körzeteiket.

Végezetül a Bosznia-Hercegovinában állomásozó Északi zászlóalj (amelynek feladata a "Tuzla biztonsági körzete" megteremtése volt) integrált részeként kitelepítettünk egy LEOPARD hadrcokcsiszázadot és egy harcászati repülésirányító részleget (TACP) szintén az UNPROFOR II. részeként.

A békefenntartás logisztikai tapasztalatai a végrehajtás két fő területre összpontosulnak:

- kitelepülés a feladat körzetébe, és
- a dán csapatok logisztikai támogatása és fenntartása a feladat területén.

Mínt hogy azon kevés országok egyike vagyunk, amelyek vasúton települtek ki, ezért a legtöbb figyelmet a kitelepülési szakaszra fordítottuk.

A kitelepülés logisztikája

A volt Jugoszlávia területén végrehajtandó esetleges dán ENSZ feladatra az első jelzést 1992. januárjában kaptuk. Feltételezhető volt, hogy egy zászlóalj méretű alegység fog kitelepülni valahova Horvátországba.

A feladat végrehajtása érdekesnek ígérkezett, mert ez volt az első alkalom, hogy az európai kontinensen belül kellett nagy távolságra csapatokat telepítenünk. Ezidáig az ENSZ erőket a kontinensen kívülre hajóval vagy repülőgéppel telepítettük. A vasúti szállítással kapcsolatos korábbi tapasztalataink a dán csapatoknak gyakorlatok idején a Németország északi részébe történő szállítására korlátozódtak. Am úgy értékeltük, hogy a vasúton való kitelepítés megoldható, praktikus és gazdaságos. Ezért az ENSZ-erők kitelepítéséhez ennek a módszernek a megtervezése mellett döntöttünk. A fő problémát (kihívást) az jelentette, hogy nehezen jutottunk hozzá a szükséges alapinformációkhoz. Így, hosszú ideig nem tudtuk mikor, vagy pontosan hova, és megyünk-e egyáltalán. Szintén nagyon bizonytalan volt hosszú ideig a kiküldendő csapat összetétele. Mínt hogy a szervezet összetételét az utolsó részletekig az ENSZ-nek kellett jóváhagynia, ez azt jelentette, hogy az erő-eszköz állománytábla tervezete ide-oda utazott Dánia és az ENSZ New York-i székhelye között.

Minden bizonytalanság ellenére számunkra *nyilvánvaló volt*: elvárják tőlünk, hogy a New Yorkban és a saját parlamentünkben meghozott végleges döntések után azonnal képesek legyünk kitelepülni.

A tervezési időszakban számos körülményt figyelembe kellett venniünk és *az alábbi feladatokat kellett megoldanunk*:

- Megfelelő időben kell folyamodni az országokon való átutazás engedélyezéséért (diplomatic clearance);

- Minden érdekelt hatóságtól meg kell kérni a hozzájárulást a tervezés és végrehajtás elsődleges prioritásához. Ellenkező esetben az időszámvetések elkészítése várhatóan nem sikerülhet;

- A részletes tervezés tényezői függenek a telepítési helyre vonatkozó döntéstől, az erő-eszköz összetételtől, a helyszínre érkezés kívánt időpontjától és természetesen a helyszínre küldött előkészítő csoport jelentéseitől;

- A vámnyilatkozatoknak kifogástalanoknak és pontosaknak kell lenniük a határállomásokon való késlekedés elkerülése érdekében;

- A feladatra való felkészítés és kiképzés után a kitelepülést a katonák úgy élik meg, mint a tényleges feladat végrehajtásának első részét. Igen fontosnak véltük ezért, hogy hozzájáruljunk a kitelepítés gondos tervezésével és sikeres végrehajtásával a katonák erkölcsi állapotának javításához. Hangsúlyt fektettünk az olyan dolgokról való gondoskodásra is, mint az élelem- és vízellátás, egészségügyi biztosítás, szeméttárolás, stb.;

- Szükséghelyzeti kimálházás esetére figyelembe vettük mozgó rámpák szállítását. Végül ilyeneket nem kellett szállítani (nem is volt szükségünk rá), de ezt minden kitelepülés esetén mérlegelni kellene az aktuális helyzet függvényében. Viszont mozgó konténer-darukat vittünk magunkkal a vonatokra.

A tervezési munkánkhoz szükséges döntéseket lépésről lépésre hozták meg - és mint az várható volt - számos változtatás is előfordult. Március végére, április elejére a tervezés befejeződött és 1992. április 5-én megkezdődött a kitelepülés.

A kitelepüléshez **hat vonatszerelvényt** vettünk igénybe, amellyel mintegy 900 személyt és 320 gépjárművet szállítottunk át Dániából (Hilleröd) Horvátországba (Karlovac) Németországon, Ausztrián és Szlovénián keresztül.

Az élelmezést a **Dán Vasúti Ügynökség** látta el. Ez a szolgáltatás, valamint a vízellátás és a szemét eltávolítása kitűnően működött az egész kitelepülés folyamán. A vagonokon szállított gépjárművek rögzítését minden határállomáson ellenőriztük.

A szállítmányokhoz katonai és rendőri biztosítást adtak az illetékesek Ausztrián, Szlovénián és Horvátországon keresztül.

A menetrend a horvátországi Dobováig volt megadva, majd várhatóan két órával későbbi beérkezéssel Karlovacba. Mivel azonban később Karlovac csak 3-4 km-re volt a harcterülettől, biztonsági okokból úgy döntöttek, hogy a szerelvények a sötétség leple alatt csak Zágráb D pontig haladhatnak előre. Ez az igen későn hozott döntés jelentősen megváltoztatta a vonatszerelvények előre tervezett hat óránkénti beérkezési időközeit.

A kitelepülés során megszerzett legfontosabb tapasztalat az, hogy a vasúti szállítás kitűnő módja a csapatok nagy távolságon történő áttelepítésének. Az infrastruktúrától függően átlagosan úgy tervezhetjük, hogy a kitelepítés során átlagban 1000 km tehető meg 24 óra alatt, vagy magasabb prioritás esetén ennél is több. Megfelelő ellátás teljesítése esetén a több napig tartó áttelepülés sem okoz gondot a katonáknak.

A kitelepülés végrehajtása során megszerzett tapasztalatokat részletesebben *az alábbiakban lehet összegezni:*

- az országokon való áthaladás engedélyezésének (diplomatic clearance) megszervezéséhez és a tervezés, valamint a végrehajtás magas prioritásának biztosításához szükséges eljárási rendszabályokat illetően nemzetközi egyezményeket kellene kötni általában a békefenntartó erőkre vonatkozóan, Európán belül,

- nélkülözhetetlen, hogy a nyitott vagonokon szállított gépjárművek biztosítása (rögzítése) szabványosított legyen, és a katonák jól legyenek kiképezve a málházásra és a járművek biztosítására,

- a túlméretes gépjárműveket/felszerelést - amennyiben lehetséges - az utolsó vagon(ok)on kell szállítani,

- a szállítmány késleltetésének elkerülése érdekében igen fontosak a pontosan kitöltött vámnyilatkozatok,

- előkészítő részleg kiküldése szükséges a beérkezés irányítására és a célállomás körzetében "utolsó percben bekövetkező" változások koordinálásához;

- az előre tervezett kitelepülések esetében a normál tervezésnek a célállomásnál kellene elindulnia, és visszafelé haladnia az indulási kör-

zetig, így lehetővé téve, hogy az elkészült tervre döntő befolyása lehessen a cålállomás körzetében meglévó állapotnak és az infrastruktúra helyzete-nek. Ez az eljárás azonban "forró tervezés" (rövid határidős tervezés) esetében nem keresztülvihető.

A volt Jugoszlávia területére a további kitelepülések az ENSZ döntése alapján szintén vasúton valósultak meg. Tuzla körzetébe az Északi zászlóalj Dániából indult és Németországon, Ausztrián és Magyarországon keresztül érkezett a szerbiai Pancsevoba 13 szerelvénnel. Ennek a "többnemzetiségű" zászlóaljnak a kitelepítésével kapcsolatos minden, a tervezéshez és végrehajtáshoz fűződő tevékenységért Dánia viselte a felelősséget.

Szintén általános tapasztalat, hogy a tervezési és végrehajtási feladatokra egy "vezető államot" kell kinevezni, valamint világosan meg kell határozni a felelősség részletes megoszlását a kiküldő államok és az ENSZ között a beérkezési körzetben. A szerbekkel való problémák miatt - akik nem engedélyezték a dán harcokocsiszázad közvetlen áthaladását Pancsevóból Tuzlába - újra át kellett telepíteni a századot vasúton és hajón Splitbe, majd onnan közúton, részben nehéz szállítótréleréken, Tuzlába. *A teljes kitelepülés így öt hónapot vett igénybe.*

Logisztika a feladat körzetében

A feladat körzetében folytatott logisztikai támogatás és a csapatok fenntartásának tapasztalatai keretén belül külön szólni szükséges a felmérési eljárásokról, a szabvány működési rendszabályokról, a logisztikai vezetés és irányításról, az utánpótlásról és a logisztikai együttműködésről.

Az alegységek erő-eszköz állománytáblájának átfogó alapját az ENSZ "Segítő Emlékirat" (*Aida Memoire*) képezi. Egy küldő állam nem alkalmazhatja saját rendszeresített alegység állomány tábláját, hanem az alegységét az ENSZ okiratnak megfelelően kell megterveznie és hozzá alakítani a logisztikai támogatást. A feladat körzetébe érkezés után egy igen bürokratikus eljárás kezdődik az UNPROFOR civil közigazgatása és a küldő állam között, mielőtt jóváhagynák a felmérések szerinti erő-eszköz állománytáblát.

Hogy egy kis betekintést adjak ebbe az igen bürokratikus eljárásba (amely a Horvátországban állomásozó "Dán zászlóaljnál" még mindíg nem fejeződött be), csak azt említem meg, hogy a felmérési dokumentumban minden egyes anyag és felszerelés *darab raktári számát és értékét* fel kell tüntetni. A felszerelés egyeztetett és jelentett értéke alapján évi 30 % + 30 % + 20 % + 20 % arányú, négyéves visszatérítési folyamatot tartalmaz az ENSZ érvényben lévő szabályzata. Ezután a felszerelések az ENSZ tulajdonába mennek át. A dán vélemény az, hogy ezt a rendkívül időigényes és bürokratikus módszert fel kellene cserélni egy olyan megoldással, ahol az ENSZ kölcsönösen elfogadott bérleti díjat fizetne egy rendszeresített állománytáblájú alegységért. Minden ebbe az irányba mutató javaslatot üdvözlünk.

Az UNPROFOR-feladat kezdetére az ENSZ *nem dolgozott ki és nem vezetett be szabvány működési rendszabályokat a logisztika területén.* A szabvány működési rendszabálynak a hiánya, az integrált logisztikai rendszer megteremtésében tapasztalható ENSZ-tehetetlenség voltak az okai a kezdeti eredménytelenségnek és a logisztika hatástalanságának. Az ENSZ "Segítő Emlékirat" kéthónapos önfenntartást ír elő, de azt tapasztaltuk, hogy közhasználati cikkek vonatkozásában ennél jóval hosszabb ideig kellett zászlóaljunkat támogatnunk.

A logisztikai vezetést és irányítást tekintve az ENSZ logisztikai tevékenységeket általában feladatról feladatra tervezik és a támogatást rendszerint *a következők biztosítják:*

- az ENSZ Tábori szolgálata - Field Service (pénzügyi és logisztikai adminisztráció);
- a kijelölt, részt vevő országok logisztikai alegységei, valamint
- a saját nemzeti erőforrások.

Ez a három irányú logisztikai szerveződés igen erős párhuzamot mutat a NATO szövetségen belüli többnemzetiségű hadműveletek logisztikai támogatásának terveihez. Minthogy az ENSZ Tábori szolgálat azonban nincs az ENSZ erők parancsnokának (Force Commander) alárendelve, így a parancsnok hatásköre és felelőssége a logisztikai támogatást illetően erősen korlátozott. Ennek az a következménye, hogy a feladat

körzetében a logisztikai támogatás nem képes a csapatok hatékony és elégséges támogatására.

Legutóbb egy dán dandártábornokot neveztek ki az UNPROFOR parancsnokának közvetlen alárendeltségébe, aki a logisztikáért és a közgazgatásért felelős vezérkari főnökként dolgozik azzal a céllal, hogy fejlessze és megerősítse a logisztikai rendszert. Minthogy azonban a Tábori Szolgálatot továbbra sem helyezték az erők parancsnokának alárendeltségébe, csak igen kismértékű fejlesztés volt megvalósítható e kérdésben az, hogy az ENSZ erők parancsnokának kiterjedt hatáskört és felelősséget kell kapnia a logisztikai kérdésekben, beleértve a feladat körzetében felállított Tábori Szolgálat feletti hatáskört is.

Az ENSZ logisztikai rendszer a közös költségvetésen alapul és az ENSZ-nek hivatalból (formálisan) felelőssége a logisztika biztosítása.

Az ENSZ viszont nem raktároz alapvető logisztikai készleteket, azonban jelzi előfordulásakor a hiányosságokat. Az ENSZ rendszerében a tagállamok a valóságos "részvénytulajdonosok". Az utánpótlás mindmáig igen bürokratikus és gyakorta akadályozzák az adminisztratív rendszabályok. Így mi sokszor tapasztaltuk, hogy csapataink az utánpótláson belüli hiányosságok miatt nem voltak teljes értékűen működésképesek-különösen a tartalékalkatrész-ellátás következtében.

Mindazonáltal az ENSZ némi fejlődést ért el, miután felismerte, hogy az utánpótlást *két kategóriába kell sorolni*:

- **közhasználatú anyagok**, mint az üzem- és kenőanyagok, valamint az élelmiszerek, amelyeket a ma követett módszerekkel az ENSZ logisztikai rendszerén keresztül lehet leszállítani,

- **a nem közhasználatú anyagok**, mint a pótalkatrészek és a lőszer, amelyeket kizárólag a kiküldő országokból lehet szállítani és amelyeket az ENSZ (a LOA eljárás útján) téríti.

Az ellátási rendszer hatékonyabb működése érdekében, valamint azért, hogy a pótalkatrészek a megfelelő időben elérhető legyenek, Dánia - együttműködve az UNPROFOR szerveivel - előre telepített egy nemzeti pótalkatrész raktárat. Ezeket a készleteket a dán csapatok ke-

zelik, a helyi ENSZ képviselőt ellenőrzésével. Ez a nemzeti raktárkészlet úgy van összeállítva, hogy három hónapig képes az ellátást biztosítani.

A tényleges fogyasztás megtérítését havonta igénylik az ENSZ-től.

Végül emlékeztetnem kell a Skandináv országok között létesített -egyéves hagyománnyal bíró - logisztikai együttműködésre az ENSZ feladatokban. Ennek az együttműködésnek az a célja, hogy viszonylag *korlátozott logisztikai erőforrásainkat a leghatásosabb, legeredményesebb és a leggazdaságosabb módon használjuk fel.*

Befejezésül szeretném hangsúlyozni, hogy az ENSZ műveletekben való részt vállaláshoz szükséges képességeink növelése érdekében **az európai országokban kölcsönösen jóváhagyott áthaladási és kitelepülési rendszabályokat, valamint általános logisztikai támogatási megoldásokat kellene kidolgozni.**

A 2. sz. melléklet azokat a területeket mutatja, ahol közös logisztikai szervezéssel működünk. Határozottan tudom ajánlani a hasonló szervezések kialakítását az ENSZ feladatokban részt vállaló országoknak.

ENSZ feladatok, amelyekben Dánia érdekelt

Helyszín	ENSZ megnevezés	Időszak	Típus
Közel Kelet	UNTSO	1948-	Megfigyelők
Kasmír	UNMOGIP	1949-	Megfigyelők
Korea	JUTLANDIA	1950-1953	Kórház
Gazai övezet	UNEF	1956-1967	Csapatok
Libanon	UNOGIL	1958	Megfigyelők
(volt) Belga-Kongó	UNOC	1960-1964	Csapatok
Jemen	UNYOM	1963-1964	Megfigyelők
Ciprus	UNFICYP	1964-1992	Csapatok
India/ Pakisztán	UNIPOM	1965-1966	Megfigyelők
Golan- Fennsík	UNDOF	1974-	Megfigyelők
Afganisztán	UNGOMAP	1988-1990	Megfigyelők
Irán/ Irak	UNIIMOG	1988-1990	Megfigyelők
Namibia	UNTAG	1989-1990	Csapatok
Afganisztán/ Pakisztán	OSGAP	1990-	Megfigyelők
Kuvait	UNIKOM	1991-	Megfigyelők
Irak	UNGCI	1991-	Őrszemélyzet
(volt) Jugoszlávia	UNPROFOR	1992-	Csapatok
Összesen több mint 39000 fő.			

Északi Államok (NORDIC) logisztikai együttműködése

- 1.) Az alegységek kitelepítése a feladat körzetébe.
- 2.) A nemzeti utánpótlási anyagok kiszállítása Skandináviából a feladat körzetébe.
- 3.) Az utánpótlás szállítása a feladat körzetén belül.
- 4.) Egészségügyi kivonás a feladat körzetéből a kiküldő országokba.
- 5.) Egymás kölcsönös támogatása utánpótlással és felszereléssel.